

Rudi van Dantzig in Kaapstad

Dans voor de Tafelberg

Choreograaf-balletdanser-schrijver Rudi van Dantzig was voor het eerst sinds 1993 weer in Kaapstad. Hij verzorgde er de choreografie van zijn beroemde ballet Vier Letzte Lieder. Het weerzien was een ontgoocheling. Toch wil hij snel weer terug, naar de Tafelberg.

Tekst: Rudi van Dantzig

Ok al was het 'slechts' dertien jaar terug dat ik voor het eerst voet zette op Zuid-Afrikaans grondgebied, het lijkt een eeuwigheid geleden. In 1993 werd ik namelijk al door Cape Town City Ballet gevraagd om een choreografie bij hen in te studeren; nu ben ik hier weer voor hen. Dat eerste bezoek was een onvergetelijke ervaring, alles was onbekend en dus opwindend, en ik ben benieuwd hoe ik nu – herfst 2006 – zal reageren. Wat voor samenleving zou ik in Zuid-Afrika – of beter gezegd Kaapstad, want veel verder zou ik niet komen – nu aantreffen? Mijn eerste indruk was ontgoochelend, om niet te zeggen benauwend: was ik me in 1993 nauwelijks bewust geweest van 'gevaar' en gaf niemand me veiligheidsvoorschriften, dit keer blijkt dat anders.

Keith Macintosh, de balletmeester die me min of meer terug naar Kaapstad had gebracht, gaf me nadat we in het hotel waren

aangekomen al een paar raadgevingen. "In Mainstreet (een winkelgebied) niet naar links gaan, gevaarlijk daar. En maak geen oogcontact op straat, dat is ongebruikelijk in de zwarte cultuur." Ik kon me niet herinneren in 1993 zulke gedragsregels te hebben ontvangen, ik liep toen gewoon waar ik wilde, zorgeloos. Maar ja, ook in Amsterdam – en overal in de wereld – ben je tegenwoordig genoodzaakt op je doen en laten te letten, dus...

Het centrum van de stad te bereiken – de studio's liggen in Rondebosch, een buitenwijk van Kaapstad – leek ook een probleem: "Nooit de trein nemen, die is voor de armen; smerige wagons en heel riskant." En nee, de bustaxi's waren onbetrouwbaar, gammele wagentjes die keihard over de wegen scheurden. Maar hoe dan? "Je hebt normale taxi's, maar die zijn wél schandalig duur." Later zou een danser die in de stad woont me vertellen dat hij dagelijks met de trein reist. "Ach nee," zegt hij, "gewoon

goed opletten." En de twee zwarte vrouwen die in mijn hotelletje werken kijken me elke ochtend frank en vrij aan – oogcontact! –, we lachen samen en soms hoor ik: "Hey Rudi, you should eat better, take some fruit!"

De volgende ochtend loop ik naar de studio, langs grote huizen met bloemrijke tuinen, allemaal stevig ommuurd en steevast voorzien van metalen hekken plus afstandsbediening, en borden met als slogan *ARMED RESPONSE* er op. Ik vraag me af wie het pistool op je zal richten, de eigenaar of het personeel.

Cape Town Ballet is óók veranderd. In de studio ontdek ik één jongen, Daniël Rajna, die ik nog van vroeger ken; toen een beginnend danser, nu een bekend solist en al aan ophouden denkend. Kort is het dansersleven... Elizabeth Triegaardt is de directrice van de groep, in de studio zit ze naast me om de dansers te introduceren. "Lijkt die jongen je iets voor je ballet?" vraagt ze me, en wijst op een zwarte jongen, Lelo. "Het zou ons politiek kunnen helpen: subsidie. De regering wil dat we meer zwarte dansers een kans geven." De groep heeft schitterende dansers, en sterke persoonlijkheden, of ze nu 'gekleurd' of 'blank' zijn. Maar Lelo is inderdaad de enige zwarte danser, tot nu toe.

met Sean Bovim, 1993

Foto Kaapstad: Rodger Boshw Afrika Photos

met Lelo, 2006

Dat het gezelschap geldtekort heeft, wordt me snel duidelijk. Bij mijn eerste repetities maak ik kennis met een van mijn 'leerlingen', Santi, een vrouw die gevraagd heeft of ze mijn repetities mag bijwonen. "Ze heeft jouw reis plus verblijf gesponsord, ze is echt heel geïnteresseerd in dans." Als dat me wordt gezegd, reageer ik eerst afwerend; ik ben niet zo dol op welgestelde dames die 'dol op ballet' zijn. Maar Santi blijkt een stille en aardige vrouw, die in een hoekje zit en – o, wonder – hele dagen aanwezig blijft, van repetitie-aanvang tot aan het slot, vele uren later.

Kaapstad zelf blijkt ook enorm veranderd. Als je van Rondebosch, om de Tafelberg rijdend, de stad onder je ziet liggen, valt meteen op hoeveel hoge gebouwen er zijn verrezen. De haven, die ik me als vrij vredig en intiem herinner, is veranderd in een gigantische toeristentrekpleister plus goederenopslag: loodsen, hotels en constructiewerkzaamheden, non stop. Vooruitgang, ook dat als overal elders. Het doet me pijn.

Als ik – vrije zondag! – met Daniël en nog een paar dansers naar het strand ga, ontdek ik dat de hele kustlijn bezaaid is met kostbare villa's, uitzicht over de oceaan, en witte eigenaars, ongetwijfeld. En dat terwijl in het hele land de townships – vervallen en grijs – nog

steeds aanwezig zijn. Een schandvlek die het ANC toch als eerste had moeten aanpakken.

Ik wandel met een kennis over Mainstreet, ze voert een fikse hond mee – Zuid-Afrika lijkt het land van sport én honden – en na enige tijd merk ik dat hij begint te grommen als we zwarte mensen passeren, een onthutsende ontdekking. Hoe leer je een hond kleurverschillen te onderscheiden, en hoe breng je zo'n dier aan zijn verstand dat de apartheid is afgeschaft? Echt racisme zie of hoor ik verder weinig of niet, maar wel duidelijk merkbaar is de schampere toon als de huidige regering ter sprake komt. "Vroeger was alles beter", lijkt je dan besmuikt te horen. Maar 's ochtends de krant doornemend ráák je wel in een depressie, het lijkt of de sterftcijfers van aidspatiënten wedijveren met de meest gruwelijke roof- en moordzaken en verkrachtingen. Hoe in 's hemelsnaam draai je dit terug?

Sean Bovim terug te zien maakt me gelukkig. In 1993 was hij een beginnend maar enorm gedreven danser, die ik een grote rol toevertrouwde in een van mijn choreografieën. Nu is hij een bekend choreograaf die op het punt staat internationaal door te breken. Hij heeft al een flink aantal balletten op zijn naam staan, waaronder vier avondvullende

stukken die bijzonder succesvol blijken te zijn. Ik ben trots op hem. "Jouw vertrouwen heeft me op weg geholpen", schreef hij me eens. Ik ben gespannen hoe zijn toekomst zal zijn, maar misgaan kan het volgens mij niet, hij is zo sterk en verbazingwekkend positief.

Sterk is ook Phyllis Spira, oud-ballerina en zeer geliefd in Zuid-Afrika. Zij en haar man geven balletles aan kinderen in de townships, een moeilijke en moedige onderneming, en ze hebben een klein dansgezelschap opgericht, Dance for All. Dans – en theater – lijkt de bewoners van dit land in het bloed te zitten, ze bewegen fascinerend, zijn uiterst muzikaal, hebben fantasie en de gave om hun toeschouwers totaal te biologeren. In de voorstellingen die ik van verschillende scholen en groepen zag, werd op hoog niveau gezongen, gedanst en geacteerd; een paradijs voor Van den Ende.

Elke dag keek ik naar de Tafelberg, een aanwezigheid die je niet kunt, en niet wilt ontgaan. Zo'n rust, zo'n majesteit en eenvoud gaat er van dat reusachtig lichaam uit; je voelt je weer klein, alsof je vader een arm om je schouders legt. "Ik wil je terugzien", denk ik, voor ik in het vliegtuig stap. Dag Kaapstad, dag dierbare dansers, dag kleurige mensen. Tot weerziens, Tafelberg.